

DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

**REGLEMENTĂRI PRIVIND
ERORILE JUDICIARE
SĂVÂRȘITE DE MAGISTRAȚI
ÎN UNELE STATE MEMBRE
ALE UNIUNII EUROPENE**

studiu documentar

septembrie 2022

Lucrările elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă au caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților.

Documentele legislative oficiale au fost consultate în limba de origine, iar traducerea informațiilor relevante selectate nu reprezintă o traducere oficială, fiind furnizată ca un mijloc de înțelegere a unui document original, scris în altă limbă.

Baza de date cuprinzând totalitatea studiilor elaborate de Direcția studii și documentare legislativă poate fi accesată prin intermediul paginii de Intranet a Camerei Deputaților la adresa: <http://www.cdep.ro/infoparl/dip.studii?par1=2021>

Documentare și sinteză: Bogdan Mrejeru
Consilier- Direcția studii și documentare legislativă
Palatul Parlamentului, str. Izvor nr.2-4, sect.5, București
Tel: 021.316.03.65; 021.414.13.50/ 51, Interior 1350/1349, camera 5070
E-mail: doc@cdep.ro

ABSTRACT

Răspunderea pentru prejudiciile suferite de particulari, din cauza erorilor judiciare, reprezintă o problemă de echitate socială care interesează nu numai statele, ca titulare ale monopolului justiției, ci întreaga comunitate internațională¹.

Prezentul studiu cu caracter documentar relevă *aspecte comparative privind erorile judiciare săvârșite de magistrați în unele state membre ale Uniunii Europene: Cehia, Estonia, Franța, Finlanda, Germania, Italia, Letonia, Portugalia, Spania, Slovenia, Suedia, Ungaria.*

La nivel intern, noțiunea de *eroare judiciară*² relevă noua viziune adoptată de legiuitorul român, viziune prin care s-a extins sfera sa de aplicare, respectiv prin Legea nr.242/2018 de modificare a Legii nr.303/2004, act normativ care instituie o serie de modificări și noutăți conceptuale în această materie.

Trebuie reținut faptul că, dincolo de particularitățile fiecărui sistem de drept analizat, regăsim același principiu al neresponsabilizării directe a magistraților în cazul erorilor judiciare, principiu ce este consacrat și de legiuitorul român.

¹ <https://www.juridice.ro/528763/raspunderea-statului-pentru-erori-judiciare.html>

² Mara G.M., Prejudiciul nepatrimonial cauzat prin eroarea judiciară, Ed. Universul Juridic, București, 2020

CUPRINS

I. INTRODUCERE.....	5
II. ASPECTE COMPARATIVE	6
CEHIA.....	6
ESTONIA.....	7
FRANȚA.....	8
FINLANDA	9
GERMANIA	10
ITALIA	12
LETONIA	13
PORTUGALIA	14
SPANIA	15
SLOVENIA	18
SUEDIA	19
UNGARIA	20
III. BIBLIOGRAFIE	21

I. INTRODUCERE

[Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice](#) adoptat de Adunarea generală a ONU în 1966 prevede, în **art.14 paragraf 6**, că atunci „când o condamnare penală definitivă este ulterior anulată sau se acordă grațierea, deoarece un fapt nou sau nou-descoperit dovedește că s-a produs o *eroare judiciară*, persoana care a suferit o pedeapsă în urma acestei condamnări va primi o indemnizație în conformitate cu legea, afară de cazul când s-a dovedit că nedescoperirea în timp util a faptului necunoscut îi este imputabilă ei, în întregime sau în parte”³. Textul din Pact a fost reluat și reconfirmat în **art.3** din [Protocolul nr.7 la Convenția europeană a drepturilor omului](#), adoptat în 1984.

Astfel, Protocolul nr.7 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale⁴ face referire la eroarea judiciară în art.3 care, deși nu conține elementele unei definiții, este considerat ca atare. Astfel, textul în discuție menționează: „...când o condamnare penală definitivă este ulterior anulată sau când este acordată grațierea, pentru că un fapt nou sau recent descoperit dovedește că s-a produs o eroare judiciară...”

Legiuitorul roman a adoptat o nouă viziune asupra acestui concept, extinzând sfera sa de aplicare, depărtându-se în acest mod de definiția pe care conceptul de *eroare judiciară* a primit-o în dicționarul explicativ al limbii române, precum și de dispozițiile legale existente la nivel internațional în materie, care reglementează eroarea judiciară doar în materie penală și presupun existența, în primul rând, a unei hotărâri definitive de condamnare, în urma căreia să se fi executat o pedeapsă, iar ulterior condamnarea să fie anulată, dacă un fapt nou demonstrează că s-a produs o eroare judiciară. În acest sens, trebuie reținut în analiza conceptului de eroare judiciară, atât definiția acordată de legiuitor prin Legea nr.242/2018 de modificare a Legii nr.303/2004, dar și jurisprudența Curții Constituționale cu privire la acest aspect.

Necesitatea reglementării noțiunii de *eroare judiciară* într-un mod accesibil și previzibil, conform standardelor Convenției Europene a Drepturilor Omului, a generat noua definiție a acesteia. Chiar și tratând această problematică sub vechea reglementare, în doctrină⁵ se afirma că răspunderea disciplinară a judecătorului este restrânsă de coexistența altor două principii principale necesare într-un stat democratic: independența puterii judecătorești și principiul jurisprudenței *res judicata*. **Legea nr. 242 / 2018**, care a modificat reglementările cuprinse în Legea nr.303/2004 prevede că există o *eroare judiciară* atunci când a fost instituit un act de procedură cu încălcarea vădită a reglementărilor de fond sau de procedură, iar acest fapt a adus atingere

³ [Răspunderea statului pentru erori judiciare - JURIDICE](#)

⁴ <https://dj.univ-danubius.ro/index.php/DU/article/view/116/317>

⁵ <http://www.adjuris.ro/revista/articole/an7nr2/8.%20George%20Mara.pdf>

drepturilor și libertăților unei persoane, prejudiciu care nu a putut fi reparat prin folosirea căilor de atac.

De asemenea, prin [Decizia nr.252 din 2018 a Curții Constituționale](#) s-a stabilit că nu este un atribut al puterii judecătorești să se pronunțe asupra oportunității promovării unei acțiuni de regres împotriva magistratului⁶, ci este un atribut al puterii executive, întrucât statul a fost condamnat anterior la repararea prejudiciului cauzat de o eroare judiciară⁷.

În continuare, vom prezenta *aspecte comparative privind conceptul de eroare judiciară în legislația unor state membre UE*.

II. ASPECTE COMPARATIVE

CEHIA

Legea nr.82/1998 Coll., cu modificările ulterioare, prevede *răspunderea pentru daunele cauzate în exercitarea autorității publice prin decizie sau administrare defectuoasă* și reglementează condițiile în care statul poate fi găsit răspunzător, printre altele, pentru prejudiciul cauzat ca urmare a unor proceduri judiciare⁸. Alte prevederi semnificative în domeniu sunt cuprinse în alte legi respectiv **Legea nr.99/1963 Sb. (Codul de procedură civilă)**, cu modificările ulterioare și **Legea nr.549/1991 Coll.**, privind taxele de judecată, cu modificările ulterioare.

Potrivit Legii nr.82/1998, despăgubirea se referă nu numai la prejudiciul cauzat, ci și la despăgubiri pentru daune morale. Pentru a determina forma adecvată de satisfacție, se aplică principiul general conform căruia repararea se asigură în bani, dacă prejudiciul nepatrimonial nu poate fi acoperit altfel și dacă simpla constatare a încălcării legii nu ar părea suficientă.

Răspunderea civilă a judecătorilor și procurorilor pentru erori judiciare este reglementată în **art.17 alin.2** din Legea privind răspunderea, mai sus menționată. Astfel, se prevede că *judecătorii și procurorii pot răspunde numai în cazul în care au fost declarați vinovați în procedura penală sau disciplinară*. Prin urmare, partea

⁶ Bodoașcă T., Opinii privind eroarea judiciară, reaua-credință și grava neglijență în contextul actualelor reglementări privind răspunderea patrimonială a judecătorilor și procurorilor, în revista Curierul Judiciar, nr.5/2018

⁷ Gârbuleț, I., Abaterile disciplinare ale magistraților, Ed.Universul Juridic, București, 2016

⁸ "Z-kon o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným řádným postupem" (the "State Liability Act") - <https://www.usoud.cz/en/decisions/2002-04-30-pl-us-18-01-liability-of-state-for-damage>

vătămată poate introduce o acțiune în despăgubiri împotriva statului în baza Legii răspunderii.

Abaterea disciplinară a judecătorului este înțeleasă ca „încălcarea din culpă a atribuțiilor, precum și comportamentul sau activitatea culpabilă prin care un judecător subminează demnitatea funcției judecătorești sau amenință încrederea în modul independent, imparțial, profesionist și echitabil de luare a deciziilor de către instanțe” (*art.129 Legea nr. 6/2002 Sb., Legea privind instanțele și judecătorii*).

Abaterea disciplinară a procurorului reprezintă „încălcarea culpabilă a atribuțiilor de serviciu, precum și comportamentul sau activitatea din culpă prin care amenință încrederea în activitățile parchetului sau în nivelul profesional al procedurii acestuia și afectează demnitatea funcției de procuror” (*art.28 Legea nr.283/1993 Sb privind Procuratura*).

ESTONIA

Art.25 din [Constituție](#) prevede că: „Orice persoană are dreptul la despăgubiri pentru prejudiciul moral și material cauzat de acțiunea ilegală a oricărei persoane”. De asemenea, același articol garantează dreptul de a cere despăgubiri pentru prejudiciul material și moral (non-material) cauzat ilegal.

Acest drept fundamental, obligă statul la despăgubiri, iar art.25 se referă în primul rând la răspunderea autorităților publice pentru infracțiunile rezultate din activitățile lor, inclusiv prejudiciul cauzat prin acestea. Totuși, prevederea constituțională menționată acordă dreptul de a cere daune-interese numai dacă prejudiciul are legătură causală cu fapta comisă de respectiva persoană.

Mai mult, există legislație specifică în acest domeniu, și anume:

1) [Legea privind despăgubirile acordate pentru prejudiciile cauzate în procesul penal](#) care stabilește temeiul, domeniul de aplicare și procedura de despăgubire pentru daunele cauzate de organele de urmărire penală.

2) [Legea privind răspunderea statului](#) ce prevede condițiile și procedura pentru restabilirea drepturilor încălcate în urma exercitării atribuțiilor autorității publice și a îndeplinirii altor îndatoriri publice, precum și repararea prejudiciului cauzat.

Asfel, legislația menționată oferă posibilitatea de a solicita repararea prejudiciului cauzat de autoritățile publice respectiv de la parchetul care efectuează urmărirea preliminară în procesul penal și de la instanța de judecată. Trebuie subliniat că *repararea prejudiciului cauzat în cursul procedurii judecătorești, inclusiv prin hotărâre judecătorească, poate fi solicitată numai dacă judecătorul a săvârșit o infracțiune în cursul procesului. Statul - care a compensat prejudiciul - poate formula apoi o acțiune în*

regres împotriva unei anumite persoane care a cauzat prejudiciul prin acțiunile/omisiunile sale (**art.19-22** din Legea privind răspunderea statului).

FRANȚA

Doctrina franceză⁹ precizează că **eroarea judiciară** este definită ca fiind *încălcarea gravă și repetată a unei reguli de procedură, care a fost enunțată printr-o sentință definitivă*¹⁰.

Sistemul francez de drept reglementează un mecanism de răspundere pentru eroarea judiciară similar cu cel general aplicat pentru răspunderea statului pentru orice abatere în cadrul unui serviciu administrativ/public. De asemenea, o acțiune în regres din partea statului împotriva magistratului respectiv trebuie promovată doar dacă există o neglijență gravă, o vinovăție personală a acestuia în desfășurarea activității judiciare.

Obligația statului de a repara prejudiciul cauzat printr-o eroare judiciară (art. L141-1 din [Codul de organizare judiciară](#)) apare numai atunci când intervine o greșeală gravă, sau o denegare de justiție din partea magistratului. Aceeași lege reglementează răspunderea personală a magistraților, care au o culpă în producerea erorii judiciare și face distincție dacă magistratul în cauză exercită sau nu o funcție judiciară.

Dreptul francez conferă puterii judecătorești competența exclusivă pentru a decide asupra necesității sancționării magistratului sau a promovării unei acțiuni în justiție împotriva acestuia. *Răspunderea judecătorului este atrasă numai dacă un tribunal a constatat, în cazul unui proces deschis împotriva statului, existența unei erori judiciare cauzate de un magistrat în exercitarea funcției sale și care derivă dintr-un motiv personal.* Numai după ce a fost stabilită această răspundere, *statul are dreptul de a promova o acțiune în regres (care este facultativă) împotriva magistratului și care se va judeca în fața Curții de Casație*¹¹. Acest tip de acțiune este specifică pentru domeniul dreptului administrativ și este comună tuturor situațiilor în care statul este chemat să repare un prejudiciu cauzat de către un funcționar public.

Posibilitatea săvârșirii unei erori grave în îndeplinirea funcției publice presupune de la bun început ideea că respectiva funcție prezintă un risc foarte mare de comitere a erorilor, acesta fiind motivul pentru care statul nu ar fi condamnat la repararea niciunui tip de prejudiciu cauzat în cursul unui proces, ci numai cel extraordinar, de o amploare gravă, situație care exclude posibilitatea ca justițiabilul să-și fi asumat un anumit risc la demararea procesului.

Jurisprudența franceză a considerat **neglijență gravă** situația care cuprinde o necunoaștere gravă, nescuzabilă, a îndatoririlor profesionale. Această interpretare acoperă și cazul de **rea-credință**, atâta timp cât în sistemul francez un caz de neglijență gravă este considerată și situația unei animozități între magistrat și un justițiabil sau o

⁹ S. Salas, Erreurs judiciaires, Ed. Dalloz, 2015, p. 144-145, 153, 157-158

¹⁰ <http://www.adjuris.ro/revista/articole/an7nr2/8.%20George%20Mara.pdf>

¹¹ J. Joly-Hurard, La deontologie du magistrat, Ed. Dalloz, Paris, 2014, p. 61 - <http://www.adjuris.ro/revista/articole/an7nr2/8.%20George%20Mara.pdf>

conduită neloială, animată de intenții negative.¹² Deoarece acest gen de interpretare, datorită gradului său ridicat de subiectivitate, a îngreunat probarea neglijenței grave a magistratului, doctrina și jurisprudența franceză au adoptat o interpretare mai permisivă, definind-o ca o acțiune sau o serie de acțiuni care reflectă incapacitatea sistemului de justiție de a-și îndeplini scopul public. Totuși, s-a considerat că principiul protecției necesare a autorității judecătorești face imposibilă existența vreunui tip de răspundere similară, atâta timp cât aceste erori judiciare ar putea fi reparate prin promovarea unui remediu de drept.

FINLANDA

Nu există o reglementare specială pentru erorile judiciare săvârșite de magistrați. Regulile generale privind răspunderea funcționarilor publici se aplică și magistraților (judecători/procurori) atunci când aceștia comit erori judiciare.

Conform **art.118** din [Constituția Finlandei](#): *Un funcționar public este responsabil pentru legalitatea acțiunilor sale oficiale. El sau ea este, de asemenea, responsabil/ă pentru o decizie luată de un organism colegial pe care a susținut-o ca unul dintre membrii acestuia.*

Orice persoană care a suferit o încălcare a drepturilor sale sau un prejudiciu printr-o acțiune sau o omisiune ilegală a unui funcționar public sau a unei alte persoane care îndeplinește o sarcină publică are dreptul de a cere ca funcționarul public sau altă persoană responsabilă să fie sancționată și ca organizația publică, funcționarul (sau altă persoană responsabilă) să fie tras la răspundere pentru prejudicii, conform prevederilor legale. Cu toate acestea, nu există un astfel de drept de a formula acuzații dacă, conform Constituției, acuzațiile urmează să fie analizate de Înalta Curte de Arbitraj.

Astfel, un funcționar public poate răspunde atât în civil, cât și pentru acțiunile sale de natură penală. Prevederile privind răspunderea penală sunt prevăzute în principal în Capitolul 40 din [Codul penal](#) al Finlandei.

În ceea ce privește răspunderea pentru prejudicii, Capitolele 3 și 4 [din Legea privind răspunderea civilă](#) reglementează această chestiune, dar *în principiu statul este în primul rând responsabil pentru daune, iar funcționarul public nu este răspunzător pentru prejudiciul cauzat din neglijență dacă această este doar ușoară.* În plus, este important de reținut că eroarea judiciară poate duce și la sancțiuni administrative, cum ar fi concedierea sau avertismentul scris.

¹²F. Hourquebie, Le pouvoir juridictionnel en France, L.G.D.J., 2010, p. 171-174 - <http://www.adjuris.ro/revista/articole/an7nr2/8.%20George%20Mara.pdf>

GERMANIA

Potrivit **art.34** din [Constituția Germaniei](#): *Dacă o persoană aflată în exercitarea unei funcții publice nu își îndeplinește corespunzător atribuțiile față de o terță persoană, răspunderea revine în principiu statului sau persoanei juridice de drept public unde este angajată persoana, sub rezerva acțiunii judecătorești în caz de intenție sau de neglijență gravă.*

Astfel, **judecătorii nu sunt responsabili direct față de persoanele lezate de greșelile lor, ci pe calea acțiunii judecătorești în raport cu statul.** Răspunderea civilă poate exista pentru un judecător din cauza a două tipuri de erori. Primul tip îl reprezintă *greșelile și neglijențele* de orice natură care se situează în afara hotărârilor judecătorești – ca, de exemplu, omiterea unui termen sau amânarea nejustificată unui dosar. Al doilea tip îl reprezintă **erorile judiciare** cauzate de aplicarea greșită a dispozițiilor legale.

Hotărârile judecătorești pot să cauzeze celor care pierd procesul daune materiale și non-materiale. Responsabil pentru aceste daune nu este în primul rând judecătorul care aplică o lege, ci ordinea juridică care generează consecințele juridice exprimate în hotărâre.

Conform **art.839** din Codul civil german,: *(1) Orice funcționar care, intenționat sau din neglijență, nu își îndeplinește obligațiile impuse de sarcinile sale față de un terț este obligat să îl despăgubească pe terț pentru dauna astfel rezultată. Dacă nu se poate reproșa funcționarului decât neglijența, acesta va fi ținut răspunzător pentru prejudiciul cauzat numai dacă persoana vătămată nu poate obține despăgubirea în alt mod.*

(2) Orice funcționar care, în cadrul adoptării unei decizii într-o cauză, nu își îndeplinește obligațiile impuse de sarcinile sale nu este responsabil de prejudiciul rezultat decât dacă această încălcare constituie o infracțiune. Această dispoziție nu este aplicabilă în caz de refuz sau de întârziere nelegală din partea funcționarului în exercitarea funcției sale.

(3) Nu există obligație de reparare atunci când persoana vătămată a omis, intenționat sau din neglijență, să ia măsuri legale de prevenire a apariției prejudiciului.

De asemenea, [Legea privind statutul judecătorilor](#) se referă în **art. 46** la regulile care se aplică tuturor funcționarilor publici în raport cu cetățenii și la obligația de a se dedica în întregime profesiei și de a o exercita în mod corect.

Astfel, există o răspundere a judecătorului pentru conținutul hotărârilor sale numai dacă, în pofida oricărei libertăți de interpretare, ele nu sunt deloc justificabile. Această restricție nu se aplică decât pentru conținutul hotărârilor judecătorești și pentru conducerea procesului. Pentru celelalte activități profesionale, judecătorul nu se bucură de acest privilegiu. În aceste circumstanțe, el este responsabil ca orice alt funcționar public pentru prejudiciile cauzate cu intenție sau din neglijență.

Răspunderea judecătorului pentru conducerea procesului și conținutul hotărârilor sale este de domeniul dreptului penal. Conform art.34 din *Constituție*, statul este unicul responsabil față de terți atunci când este produs un prejudiciu altei persoane din vina

magistratului. Totuși, în ceea ce privește condițiile, răspunderea statului se realizează conform art. 839 din [Codul civil german \(BGB\)](#).

Exercitarea dreptului de a obține repararea prejudiciului cauzat de autoritatea publică aparține jurisdicției civile. Tribunalul regional german (*Landgericht*) are competență materială¹³ în cauză.

Statul, care trebuie să plătească daune-interese, poate intenta acțiune în regres împotriva judecătorului. Astfel, magistratul trebuie să repare dauna pe care a suferit-o statul-angajator ale cărui obligații și le asumă și care rezultă din încălcarea voluntară sau din gravă imprudență a unei obligații în exercitarea atribuțiilor sale. *Atunci când judecătorul își încalcă obligația de serviciu într-o hotărâre în cadrul unui proces, el nu este obligat să repare prejudiciul cauzat, decât atunci când încălcarea constituie infracțiune (art.839 alin.2 teza 1 BGB).* Aceasta nu se aplică în cazul unui refuz sau a unei întârzieri abuzive în exercitarea funcției. Această reglementare descrisă ca *privilegiul judecătorului* are ca scop protejarea independenței judecătorilor și îndeosebi garantarea securității juridice și protejarea ordinii publice.

Independența judecătorească semnifică faptul că judecătorul, în interesul libertății și al imparțialității sale, nu trebuie să se teamă pentru conduita sa profesională. În plus, acest fapt ar fi incompatibil cu autoritatea de lucru judecat, dacă drepturile la despăgubire ar putea fi fondate pe o simplă inexactitate pretinsă a unei hotărâri și această hotărâre ar putea fi supusă unei revizuiri de către un alt judecător/instanță, prin căile de atac prevăzute de dreptul procedural comun, dar și unei acțiuni în justiție pentru un act ilicit.

De aceea, toate hotărârile judecătorești pronunțate în aplicarea normelor juridice materiale pentru o anumită stare de fapt, prin care judecătorii independenți tranșează o procedură în materie contencioasă sau penală în mod definitiv, potrivit anumitor reguli procedurale, asigurând respectarea dreptului, nu pot constitui *a priori* obiectul dreptului de a obține repararea prejudiciului cauzat de autoritatea publică.

Noțiunea de hotărâre este interpretată *lato sensu* și cuprinde toate hotărârile judecătorești care tind să tranșeze o relație procedurală constituită printr-o acțiune în justiție sau o acțiune publică în condițiile procesuale aplicabile unei hotărâri judecătorești și care sunt susceptibile de autoritate de lucru judecat. Printre aceste hotărâri se numără, de asemenea, toate măsurile care au ca scop obținerea motivării unei hotărâri în fond. *Privilegiul judecătorului* nu este aplicabil în ceea ce privește hotărârile care nu sunt susceptibile de autoritate de lucru judecat, deci îndeosebi în domeniul procedurii necontencioase.

¹³ http://www.rpcs.jue.org/IMG/pdf/reponse_allemande.pdf

ITALIA

Răspunderea civilă a judecătorilor și procurorilor a fost introdusă prin [Legea nr.117 din 13 aprilie 1988](#), cu modificările ulterioare și privește orice comportament sau acte săvârșite în timpul serviciului care au produs un prejudiciu nedrept, comis cu rea-credință sau gravă neglijență sau prin denegare de dreptate. *Acest fapt dă persoanei afectate dreptul la acțiune împotriva statului italian; acesta din urmă poate, dacă este considerat responsabil, să se îndrepte cu o acțiune în regres împotriva unui magistrat.* Acțiunea civilă poate fi intentată doar după ce au fost epuizate toate căile ordinare de atac împotriva hotărârii și este supusă unui control preliminar de admisibilitate. Astfel, **art.13** din legea menționată prevede **condițiile** în care magistratul este responsabil în mod direct pentru prejudiciile cauzate de conduita sa:

- *încălcarea legii rezultată dintr-o gravă neglijență;*
- *afirmarea sau negarea unui fapt care în mod indubitabil este negat sau afirmat de actele de procedură;*
- *adoptarea unor acte care limitează libertatea personală pe lângă cazurile prevăzute de lege sau fără motivare.*

Totuși, deși conținutul hotărârii judecătorești poate să nu atragă răspunderea magistratului, comportamentul său în adoptarea unei anumite hotărâri poate sta la baza atragerii răspunderii civile, dacă sunt întrunite condițiile prezentate.

Astfel, nu orice hotărâre judecătorească greșită poate atrage răspunderea civilă, ci doar aceea care demonstrează o încălcare gravă și evidentă a legii, săvârșită cu gravă neglijență, sau o soluție arbitrară dată în interpretarea legii. Exceptând ipoteza conduitei magistratului care poate fi considerată un delict, acțiunea în repararea prejudiciului suferit nu poate fi exercitată decât față de stat¹⁴. Instanța competentă este tribunalul din circumscripția Curții de Apel prevăzute la **art.11** din [Codul de procedură penală](#). Această instanță procedează în primul rând la un control al existenței condițiilor prealabile pentru introducerea acțiunii.

Dacă rezultatul unui astfel de control este negativ, tribunalul declară cererea inadmisibilă printr-o hotărâre motivată, ce poate fi atacată la Curtea de Apel care, la rândul său, pronunță o hotărâre ce poate face obiectul unui recurs. Din contră, în cazul unui rezultat pozitiv, tribunalul dispune ca procesul să continue potrivit procedurilor ordinare și ordonă transmiterea actelor titularilor acțiunii.

Acțiunea poate fi introdusă de orice persoană care a suferit un prejudiciu printr-o denegare de dreptate sau printr-o conduită necorespunzătoare, printr-un act sau printr-o măsură judiciară săvârșite de magistrat din culpă gravă sau dol.

Sub acest aspect, art. 2 al legii prevede că, deși *nici activitatea de interpretare a normelor de drept, nici evaluarea faptei și a dovezilor nu pot antrena răspunderea statului, sunt considerate culpă gravă:*

¹⁴ http://www.rpcsjue.org/IMG/pdf/reponse_italie_1.pdf

- a) o încălcare a legii, provocată prin gravă neglijență;
- b) afirmarea, antrenată prin gravă neglijență, a unui fapt a cărui existență este incontestabil exclusă prin actele de procedură;
- c) negarea, cauzată prin gravă neglijență, a unui fapt a cărui existență rezultă incontestabil din actele de procedură;
- d) luarea unei măsuri privind libertatea persoanei în afara cazurilor prevăzute de lege sau fără motivare.

Statul, cel care a despăgubit persoana care a suferit prejudiciul respectiv, se poate îndrepta împotriva magistratului. Acțiunea în regres trebuie înaintată de către Guvern, cu excepția faptelor comise cu dol, iar sancțiunea nu poate excede o treime din salariul anual net al magistratului, după ce s-au aplicat reținerile fiscale. Instanța competentă este tribunalul din circumscripția Curții de Apel prevăzute la art.11 Cod procedură penală.

În ipoteza în care decizia sau măsura judiciară sunt considerate un delict, **art.13** din [Legea nr.117/1988](#), cu modificările ulterioare permite persoanei care a suferit prejudiciul să acționeze direct împotriva magistratului, precum și împotriva statului, stabilind de asemenea că normele ordinare, chiar și cele de procedură, se aplică atât în ceea ce privește răspunderea civilă, cât și în ceea ce privește un eventual regres al statului împotriva magistratului.

LETONIA

În Letonia, această problematică este reglementată de [Legea răspunderii judiciare disciplinare](#) și de [Legea privind procurorii](#). Conform **art.1 alin.1** din Legea privind răspunderea disciplinară, judecătorii pot fi trași la răspundere disciplinară pentru:

- 1) *încălcarea intenționată a legii în timpul examinării unei cauze în instanță;*
- 2) *neîndeplinirea îndatoririlor de serviciu sau neglijență gravă în examinarea unei chestiuni de drept;*
- 3) *acțiuni dezonorante sau încălcare gravă a normelor Codului deontologic al judecătorilor;*
- (...)
- 5) *refuzul de a renunța la calitatea de membru al partidelor sau organizațiilor politice;*
- 6) *nerespectarea restricțiilor și interdicțiilor prevăzute de Legea privind prevenirea conflictelor de interese în activitățile funcționarilor publici.*

(2) Revocarea sau modificarea unei hotărâri judecătorești nu constituie în sine un motiv de tragere la răspundere a judecătorului care a participat la aceasta, dacă acesta nu a admis o încălcare intenționată a legii sau a comis o neglijență în examinarea cauzei.

De asemenea, **art.43** din Legea privind procurorii prevede că răspunderea disciplinară a acestora poate fi invocată pentru:

1) *încălcarea intenționată a legii sau neglijența în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu;*

2) *neîndeplinirea intenționată a sarcinilor de serviciu;*

3) *luarea unei măsuri care este incompatibilă cu funcția de procuror;*

(...)

5) *nerespectarea prevederilor Codului deontologic al procurorilor.*

(2) Pronunțarea unei hotărâri de achitare sau revocarea actelor de procedură nu pot constitui în sine temeiul răspunderii disciplinare a procurorului, cu excepția cazului în care procurorul a admis încălcarea cu intenție a legii sau a comis o neglijență care are consecințe semnificative.

PORTUGALIA

Art.22 din [Constituție](#) prevede că: „Statul și celelalte entități publice răspund civil, solidar cu titularii organelor lor, salariații sau agenții lor, pentru acțiunile sau omisiunile practicate în exercitarea funcțiilor și din cauza acelui exercițiu, care duce la încălcarea drepturilor, libertăților și garanțiilor sau vătămarea altora.”

În conformitate cu **art.216 alin.(2)** din Constituție:, „Judecătorii nu pot fi trași la răspundere pentru deciziile lor, cu excepția cazurilor prevăzute de lege”. Astfel, răspunderea civilă pentru prejudiciile cauzate în exercitarea funcției de judecător, răspunderea penală și răspunderea disciplinară a judecătorilor, urmează să se aplice în condițiile prevăzute de lege și de Statutul Magistratilor, aprobat prin [Legea nr.21/1985](#), cu modificările ulterioare.

În ceea ce privește *răspunderea civilă pentru prejudiciile cauzate în exercitarea funcției judiciare*, se pot distinge 3 situații: (1) răspunderea pentru eroare judiciară; (2) pentru prejudicii cauzate prin privarea de libertate nejustificată sau ilegală și (3) pentru denegare sau întârziere în administrarea justiției.

De asemenea, *răspunderea civilă pentru prejudiciile rezultate din exercitarea funcțiilor judiciare* este reglementată de *articolele 12, 13 și 14* privind regimul răspunderii civile extracontractuale a statului și a altor entități publice, aprobat în anexa la [Legea nr. 67/2007](#).

Întrucât *judecătorii nu sunt ținuti responsabili pentru deciziile lor, este responsabilitatea statului să suporte consecințele rezultate din deciziile judiciare eronate care au generat prejudicii pentru justițiabili*. Asemenea hotărâri trebuie să fie vădit neconstituționale sau ilegale, ori nejustificate prin eroare judiciară gravă de apreciere a ipotezelor de fapt respective, iar cererea de despăgubire trebuie să se întemeieze pe revocarea prealabilă a hotărârii vătămătoare de către instanța competentă.

Prin urmare, pot fi cerute despăgubiri numai dacă eroarea gravă sau neconstituționalitatea ori nelegalitatea hotărârii este recunoscută judiciar, iar hotărârea este revocată. Dacă judecătorul a acționat cu rea-credință sau culpă gravă, statul are drept de regres împotriva sa, iar această decizie se ia de organul competent pentru exercitarea puterii disciplinare (în speță, Consiliul Suprem al Magistraturii) din oficiu sau la inițiativa ministrului justiției.

Revocarea hotărârii judecătorești greșite prin care este recunoscută existența unei erori judiciare, se poate obține prin recurs ordinar sau, în cazurile în care există o eroare gravă de apreciere, printr-un recurs extraordinar.

SPANIA

Potrivit **art.121** din [Constituția Spaniei](#): prejudiciile cauzate de **erorile judiciare**, precum și cele rezultate din nereguli în înfăptuirea justiției dau naștere unui drept la despăgubiri de către stat, în condițiile legii.

De asemenea, **art.292** din [Legea nr.6/1985](#)¹⁵ privind organizarea justiției cu modificările ulterioare prevede că: 1. *Prejudiciul cauzat prin eroare judiciară, precum și cele care sunt o consecință a funcționării anormale a justiției, acordă tuturor părților vătămate dreptul la despăgubiri din partea statului, cu excepția cazurilor de forță majoră, în conformitate cu prevederile prezentului titlu.* 2. *În orice situație, prejudiciul pretins trebuie să fie efectiv, evaluabil financiar și individualizat în legătură cu o persoană din cadrul unui grup de persoane.* 3. *Simpla revocare sau anulare a hotărârilor judecătorești nu presupune în sine un drept la despăgubiri.*

Atâta timp cât nici Constituția spaniolă, nici legile organice nu definesc conceptul de **eroare judiciară**, doctrina¹⁶ a creat o definiție, plecând de la jurisprudența în materie¹⁷. Astfel, o serie de sentințe ale Curții Supreme consideră că **eroarea judiciară este cauzată de o sentință pronunțată cu o interpretare greșită nedreaptă, evidentă, fundamentală a legii și care a cauzat o consecință negativă vizibilă în societate**. Acest tip de interpretare generează o confuzie între faptele și situațiile aduse justiției și presupune o neglijență în aplicarea și interpretarea legii, lipsind o legătură necesară cu *ratio decidendi*. De asemenea, Curtea Supremă a Spaniei a precizat că **eroarea judiciară trebuie să fi fost cauzată de o înțelegere eronată incontestabilă care a condus la concluzii iraționale, absurde, ilogice care au afectat ordinea juridică**, având ca rezultat o acțiune a magistratului în afara sferei juridice.

Doctrina spaniolă¹⁸ a clasificat **erorile judiciare** în 2 mari categorii: **erori de procedură și erori substanțiale**, iar această ultimă categorie cuprinde mai multe

¹⁵ Ley Orgánica 6/1985, de 1 de julio, del Poder Judicial : <https://e-justice.europa.eu/fileDownload.do?id=ad0a8d0d-fb11-4147-af41-11ceece4cb2b>

¹⁶ Gonzalez Alonso, Responsabilidad patrimonial del Estado en la administración de Justicia, Ed. Tirant lo blanch, Valencia, 2009, p 163

¹⁷ <http://www.adjuris.ro/revista/articole/an7nr2/8.%20George%20Mara.pdf>

grupuri: *erorile iuris* (privind interpretarea și aplicarea eronată a legii) și erorile de fapt (referitoare la aprecierea eronată a situației rezultată din probele administrate pe parcursul procesului). Astfel, eroarea judiciară ar putea fi cauzată fie de interpretarea eronată a legii, fie a probelor administrate în cursul procedurii judecătorești, însă acest ultim tip de eroare va fi reparat prin promovarea căilor de atac.

S-a afirmat că *nu există eroare judiciară dacă a fost generată de condiții externe imprevizibile, precum forța majoră*. Drept urmare, conform jurisprudenței Curții Supreme spaniole, eroarea trebuie să fi fost cauzată de pronunțarea unei sentințe eronate și această legătură de cauzalitate trebuie să fie una obiectivă, trecând peste viziunea subiectivă a celor care pretind că au fost vătămați. Nu este considerată eroare judiciară situația în care s-a produs o simplă eroare de calcul, sau o altă eroare materială care poate fi îndreptată oricând (**art.267** din *Legea organică privind organizarea justiției*).

Pe cale de consecință, această definiție a erorii judiciare, exclude situația în care se pronunță o sentință care reinterpretează o chestiune judiciară anterioară. Aceasta pentru că principiul privind independența justiției permite orice interpretare nouă asupra oricărei chestiuni, atâta timp cât se subscrie în sfera unei acțiuni legal admise din partea magistratului. De asemenea, o neglijență gravă a magistratului, sau acționarea cu rea-credință, ar putea duce la răspunderea sa civilă sau penală, dar nu poate fi considerată o neglijență necunoașterea anumitor fapte deoarece justițiabilii sau alți participanți procesuali au omis să informeze magistratul asupra acestor fapte. Astfel, nu va exista eroare judiciară dacă justițiabilul care pretinde că a fost vătămat ar contribui în vreun fel la producerea erorii judiciare, prin furnizarea unei conduite necaracterizate de bunăvoință.

Dreptul la despăgubire, deja menționat în Constituție se stabilește astfel:

a) „1. Cei care, după ce au fost arestați preventiv, sunt achitați pentru inexistența faptei sau pentru aceeași cauză a fost dispusă punerea în libertate, au dreptul la despăgubiri, cu condiția să fi suferit daune.

2. Quantumul despăgubirii se stabilește în funcție de timpul privării de libertate și de consecințele personale și familiale care au apărut.

3. Cererea de despăgubire se examinează în conformitate cu prevederile paragrafului 2 al articolului precedent” (art.294 din [Legea organică nr.6/1985](#)).

b) „În niciun caz nu se plătesc despăgubiri în cazul în care eroarea judiciară sau funcționarea defectuoasă a serviciilor a fost cauzată de abatere intenționată sau neglijență gravă din partea părții vătămate” (art. 295 din legea sus-menționată).

c) „1. *Prejudiciul cauzat de judecători și magistrați în exercitarea funcțiilor lor atrage, după caz, răspunderea statului pentru eroarea judiciară sau pentru funcționarea anormală a administrației justiției fără ca, în niciun caz, părțile vătămate să poată să ia măsuri directe împotriva celor dintâi.*

2. În cazul în care pierderea sau prejudiciul este rezultatul unei abateri intenționate sau a unei neglijențe grave din partea judecătorului sau a magistratului, Administrația Generală a Statului, odată plătită despăgubirea părții vătămate, poate cere, pe cale administrativă, prin procedura stabilită prin regulament, ca judecătorul sau magistratul responsabil să ramburseze suma plătită fără a aduce atingere vreunei

răspunderi disciplinare pe care acesta din urmă o poate suporta, în conformitate cu prevederile prezentei legi.

Rea-credința sau neglijența gravă a judecătorului sau magistratului poate fi recunoscută printr-o hotărâre sau printr-o rezoluție pronunțată de Consiliul Puterii Judiciare în conformitate cu procedura stabilită de acesta din urmă. *Următoarele criterii, printre altele, vor fi luate în considerare pentru a cere răspunderea respectivă: rezultatul vătămător produs și existența sau inexistența intenției*” (art.296 din aceeași lege).

Consiliul Puterii Judiciare din Spania, ca instituție care garantează independența justiției, a afirmat că nu este în atribuția Guvernului de a constata dacă o acțiune a magistratului reprezintă o eroare judiciară sau nu, acest tip de competență fiind atribuit exclusiv Consiliului. Astfel, s-a stabilit că este necesar ca procesul de constatare a existenței erorii judiciare să aibă ca premisă imperativul reparării prejudiciului cauzat, iar promovarea acelei acțiuni fiind singura modalitate de reparare, de care dispune reclamantul.

De asemenea, Tribunalul Constituțional a precizat că, în urma introducerii unei acțiuni privind existența unei erori judiciare, deciziile luate de tribunalul care a cauzat eroarea nu pot fi repuse în discuție, fiind necesară respectarea principiului securității hotărârilor judecătorești, iar procesul vizează exclusiv despăgubirea justițiabilului pentru prejudiciul suferit. Tot ceea ce s-a afirmat prin pronunțarea hotărârii care a cauzat eroarea judiciară trebuie să rămână valabil, dacă nu ar fi fost modificat prin cale de atac, cu singura excepție a situației în care au fost încălcate drepturile sau libertățile fundamentale și care presupune necesitatea de a anula acea parte a deciziei.

Mai mult, *răspunderea civilă* a magistraților poate fi angajată în situația în care, în urma neglijenței grave a acestora în exercitarea atribuțiilor, o persoană suferă un prejudiciu. Ca regulă generală, magistrații nu pot fi sancționați ca urmare a conținutului deciziilor luate. Totuși, unele abateri prevăzute în *art.417, 418 și 419* din Legea organică sus-menționată sunt direct corelate cu aceste decizii, după cum urmează:

- *deciziile nefondate (lipsa absolută și evidentă a bazei legale);*
- *utilizarea în deciziile judiciare a unor expresii nepotrivite, extravagante, agresive sau irevențioase;*
- *adoptarea unor decizii care, prin utilizarea abuzivă a legii, conduc la creștere fictivă a sarcinilor în raport cu standardele admise și*
- *o acțiune sau o omisiune care conduce în final la o hotărâre de răspundere civilă, ca urmare a unor abateri în activitatea judiciară. Această ultimă situație necesită existența unei hotărâri definitive într-un proces civil.*

Procedura utilizată în aceste cazuri este cea prevăzută în **art.403** din Codul de procedură civilă. Competența jurisdicțională aparține Secției civile a Curții Supreme, atunci când plângerea este îndreptată împotriva judecătorilor acestei curți, respectiv Înalțelor Curți Regionale de Justiție, când plângerea este îndreptată împotriva magistraților acestora și tribunalelor sau când plângerea este îndreptată împotriva

instanțelor ordinare.

În prezent, în Spania există o practică generală ca judecătorii să încheie asigurări pentru răspundere civilă. Este demn de subliniat că, pe lângă riscurile acoperite în ceea ce privește răspunderea civilă individuală, *stricto sensu*, de aprox. 600 000 Euro, este cuprins și riscul ce ar putea decurge dintr-o sancțiune disciplinară.¹⁹

SLOVENIA

Conform **art.26(1)** din [Constituție](#), statul este răspunzător pentru prejudiciile cauzate prin acțiuni ilegale comise în exercitarea autorității publice. Astfel, acțiunea nelegală a judecătorului reprezintă un temei pentru răspunderea statului pentru daune. Cu toate acestea, o hotărâre judecătorească nu este eronată doar pentru că este anulată de o instanță superioară pe motiv că este incorectă sau ilegală. Responsabilitatea magistraților este reglementată de Constituție, [Legea organizării judiciare](#) și Legea instanțelor judecătorești prin următoarele mecanisme:

- evaluarea sistemului judiciar,
- stabilirea răspunderii disciplinare,
- supravegherea oficială a activității judecătorilor.

Legislația slovenă nu reglementează dreptul de regres al statului împotriva magistraților care au comis erori judiciare. Cu toate acestea, [Curtea Supremă](#) s-a pronunțat asupra acestei chestiuni. (*hotărârea II IPS 406/1995*). În acest sens, Curtea s-a ocupat de aspectele de drept constituțional ale răspunderii statului pentru prejudiciile cauzate de erori judiciare, și anume relația dintre dreptul constituțional respectiv repararea prejudiciului (*art.26 din Constituție*) și rămânerea definitivă a hotărârilor judecătorești (*art.158 din Constituție*). Curtea Supremă a reținut că „finalitatea unei hotărâri judecătorești nu exclude posibilitatea de a revizui pretinsa nelegalitate a acțiunii judecătorului într-un litigiu de despăgubire”.

Prin urmare, este necesar să se evalueze de la caz la caz dacă a existat o interpretare greșită deliberată sau o neaplicare a unei dispoziții legale. Astfel, în cazul **erorilor judiciare** – în contextul aprecierii nelegalității acțiunii unui judecător – nu se are în vedere regula generală *neminem laedere* (ca element esențial), ci natura activității judecătorului ori regulile organizării judiciare. Doar o încălcare clară a acestor reguli constituie temeiul unei cereri de despăgubire atunci când un judecător încalcă legea cu bună știință și în mod deliberat și se abate de la practica consacrată.

¹⁹ The Network of the Presidents of the Supreme Judicial Courts of the Member States of the European Union - http://www.rpcsjeu.org/IMG/pdf/reponse_espagne_3.pdf

SUEDIA

Potrivit *Legii privind răspunderea civilă - Tort²⁰ Liability Act (TLA) din 1972, cu modificările ulterioare*, toți angajatorii, inclusiv statul, sunt responsabili pentru actele angajaților lor, aceasta fiind regula general aplicabilă. Astfel, conform Capitolului 3, Secțiunea 2 din lege, statul și municipalitățile răspund civil pentru angajați sau alți reprezentanți ai lor, dacă s-a stabilit că au fost neregularități în exercitarea atribuțiilor agenției respective și dacă oficialul în cauză a acționat în exercitarea funcției sale. În asemenea situații, statul este ținut să compenseze prejudiciile suferite de o persoană fizică, pierderile materiale sau cele morale.

Conform TLA, răspunderea civilă a angajatului este limitată. Astfel, potrivit *Capitolului 4, Secțiunea 1*, angajații răspund civil pentru daunele produse terților în timpul serviciului numai în cazul unor circumstanțe speciale, de exemplu în cazul constatării unei grave neglijențe.

Acest tip de răspundere civilă acoperă orice de autoritate de stat, inclusiv instanțele judecătorești. În cazul Curții Supreme și al Curții Supreme Administrative, nu sunt acceptate plângeri bazate pe nereguli comise de aceste curți decât dacă decizia în cauză a fost anulată (*Capitolul 3, Secțiunea 7 din TLA*). Pe cale de consecință, răspunderea civilă pentru neregulile comise de aceste instanțe survine numai în cazuri excepționale.

În ceea ce privește competența, solicitările de angajare a răspunderii civile a unei instanțe de judecată sau a unui judecător se bucură de același *forum privilegiatum* ca și în cazul răspunderii penale. Astfel, dacă plângerea se referă la o neregulă comisă de un judecător într-o curte districtuală, aceasta trebuie depusă la curtea de apel respectivă, ca și primă instanță. Justițiabilul poate, de asemenea, să depună o plângere împotriva statului, la Cancelarul Justiției.

În procesul de stabilire în ce măsură o decizie sau o măsură luată este incorectă în sensul prevederilor TLA, conceptul de neregulă este determinat de caracterul particular al activității publice în cauză. Publicul este îndreptățit să se aștepte la o rezolvare legală, judicioasă și minuțioasă a problemelor aduse în fața autorităților.

Dacă un oficial nu îndeplinește aceste criterii, cel vătămat este îndreptățit să fie despăgubit, indiferent care ar fi cauza care a generat această situație. Problema care se pune, din punct de vedere civil, nu este în ce măsură oficialul în cauză este responsabil pentru orice fel de comportament necorespunzător, ci măsura în care victima trebuie să fie protejată față de consecințele apărute ca urmare a acestui tip de comportament. Conceptul obiectiv de neglijență este aplicabil în materia răspunderii civile ori de câte ori cetățeanul este îndreptățit la un anumit comportament legitim din partea autorităților.

²⁰“Tort law” reprezintă o serie de prevederi menite să reglementeze situațiile generatoare de daune civile care nu survin ca urmare a unor obligații contractuale

UNGARIA

Articolul XXIV din [Constituția](#) Ungariei prevede că: (1) *Orice persoană are dreptul ca solicitările sale să fie tratate imparțial, echitabil și într-un termen rezonabil de către autorități. Acest drept include obligația acestor autorități de a-și motiva deciziile.* (2) *Orice persoană are dreptul de a cere despăgubiri, conform legii, pentru prejudiciile cauzate în mod ilicit de autorități în îndeplinirea atribuțiilor sale.*

De asemenea, **art.6:549** alin.1 din Capitolul LXXI al Legii nr.V privind [Codul civil](#) din 2013 intitulat *Răspunderea pentru prejudiciul cauzat în cursul exercitării competențelor judiciare, de urmărire penală, notarială și de executare* prevede:

(1) Regulile privind răspunderea pentru prejudiciul cauzat în cursul exercitării competențelor administrative se aplică în mod corespunzător și prejudiciului cauzat în cursul exercitării competențelor judiciare și de urmărire penală, cu condiția ca solicitarea de despăgubire să fie executată împotriva instanței de judecată în caz de prejudiciu cauzat în cursul exercitării atribuțiilor judiciare și împotriva Procuraturii Generale, dacă prejudiciul a fost cauzat în cursul exercitării atribuțiilor de urmărire penală. În situația în care instanța în cauză nu este persoană juridică, cererea de despăgubire se execută împotriva instanței al cărei președinte exercită drepturile angajatorului general față de judecătorii instanței fără personalitate juridică. Acțiunea în despăgubire este condiționată de epuizarea căilor de atac ordinare.

În cazul unei cereri de despăgubire, Consiliul Național al Magistraturii reprezintă instanțele în procedurile judiciare. Potrivit jurisprudenței, erorile de aplicare sau de interpretare a legii în cazuri individuale dau naștere la răspunderea pentru daune-interese numai dacă sunt vădit greșite. Cu alte cuvinte, numai aprecierea vădit nerezonabilă sau erorile vădit grave de interpretare a legii pot implica răspunderea pentru prejudicii în sfera judiciară. La stabilirea răspunderii pentru daune, erorile de drept vădite și grave trebuie apreciate în contextul imputabilității.

Atunci când instanța compensează prejudiciul cauzat, poate lua măsuri împotriva judecătorului în conformitate cu normele Legii privind statutul juridic și remunerarea judecătorilor ([Legea CLXII. din 2011](#), cu modificările ulterioare), care prevede că judecătorul răspunde pentru prejudiciul cauzat angajatorului prin încălcarea intenționată sau cu neglijență gravă a obligațiilor ce decurg din activitatea acestuia.

III. BIBLIOGRAFIE

Resurse internet:

<https://www.juridice.ro/528763/raspunderea-statului-pentru-erori-judiciare.html>

https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/ustavni_soud/www/Decisions/pdf/Pl%20US%2018-01.pdf

https://www.aca-europe.eu/seminars/2022_Rome/CzechRepublic.pdf - Cehia

<https://www.riigiteataja.ee/en/eli/522122014001/consolide> - Estonia

<https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/507062016001/consolide/current>

https://www.lamoncloa.gob.es/lang/en/espana/leyfundamental/Paginas/titulo_sex to.aspx

<http://www.adjuris.ro/revista/articole/an7nr2/8.%20George%20Mara.pdf>

<https://www.altalex.com/documents/leggi/2011/03/25/risarcimento-dei-danni-cagionati-nell-esercizio-delle-funzioni-giudiziarie-e-responsabilita-civile-dei-magistrati>

<https://www.brocardi.it/codice-di-procedura-penale/>

[Estatuto dos Magistrados Judiciais | DRE](#) – Portugalia

[Regime da responsabilidade civil extracontratual do estado e demais entidades públicas | DRE](#)

Ley Orgánica 6/1985, de 1 de julio, del Poder Judicial : <https://e-justice.europa.eu/fileDownload.do?id=ad0a8d0d-fb11-4147-af41-11ceece4cb2b> - Spania

[2011. évi CLXII. törvény - Nemzeti Jogszabálytár \(njt.hu\)](#) – Ungaria